

Сучасні проблеми формування системи робочих місць в умовах інноваційного розвитку економіки

Л. КОЛЄШНЯ

кандидат економічних наук,

Н. АНІШИНА

кандидат економічних наук

НДІ праці і зайнятості населення

Міністерства соціальної політики України і НАН України

У статті розглядаються проблеми формування системи робочих місць в регіонах в умовах інноваційного розвитку економіки України.

В статті розглядаються проблеми формування системи робочих місць в регіонах в умовах інноваційного розвитку економіки України.

The article is devoted to issues of forming the system of workplaces in regions, in the context of innovative development of Ukrainian economy.

Ключові слова: інноваційні діяльність, робочі місця, модернізація, пріоритетні галузі, регіональна політика.

Економічне зростання неможливе без розвитку гнучкого ринку праці та створення нових ефективних робочих місць. Важливість цієї проблеми визначається необхідністю проведення модернізації ключових галузей економіки у зв'язку з впровадженням інноваційної моделі розвитку економіки за рахунок залучення нових обсягів інвестицій.

Головною рушійною силою економічного зростання має стати впровадження інноваційної моделі економічного розвитку за рахунок інвестиційної діяльності. Це, в свою чергу, призведе до появи нових, якісних, високопродуктивних робочих місць та до збільшення потреби економіки в робочій силі. У зв'язку з цим, протягом п'яти–семи років необхідно відтворити на новій основі систему робочих місць практично всієї індустріальної сфери. Для цього необхідно вивести українське виробництво на новий більш високий технічний рівень, особливо у галузях, які потребують реконструкції та модернізації. Проте вирішити цю проблему без державної підтримки дуже складно, оскільки необхідно мати Державні програми соціально-економічного розвитку і структурної перебудови економіки України на перспективу та враховувати тенденції розвитку ринку праці у кожному регіоні.

Підґрунтям економічного зростання та створення ефективних робочих місць, а також основою форму-

вання системи робочих місць є інноваційний розвиток промислових підприємств. Проте в Україні інноваційну діяльність здійснює лише кожне одинадцятье підприємство (тобто 9,0%), тоді як у розвинутих країнах частка інноваційно активних підприємств сягає 70%¹.

Аналіз ситуації щодо впровадження інновацій за 2008–2011 рр. виявив наступні тенденції²:

- кількість промислових підприємств, що впроваджували інновації, за 2008–2011 рр. збільшилась з 1160 до 1327 одиниць, або на 14,4%; обсяги інноваційних витрат у промисловості зросли на 19,5%, у тому числі на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення – на 36,8%;

- фінансово-економічна криза спричинила зниження інноваційної активності в промисловості. Тільки у 2009 р. порівняно з 2008 р. кількість промислових підприємств, що впроваджували нові технологічні процеси, скоротилась з 515 до 452 одиниць, або на 12,2%; обсяги інноваційних витрат у промисловості зменшилися на 33,7%, особливо на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення – на 35,1%;

- починаючи з 2008 р. обсяги інноваційних витрат на наукові та науково-технічні дослідження і розробки у промисловості постійно зростали (у 2008 р. витрачалось 10,4%, у 2009 р. – 10,6%, у

¹ Вакулєнко В. О. Розвиток інноваційного підприємства в Україні / Проблеми інноваційного розвитку / Науково-практичний журнал, К.: 2011, № 1, С. 53.

² Статистичний щорічник України за 2011 рік, Київ, ТОВ «Август Трейд», 2012, С. 324–325.

2010 р. — 12,4% від загального обсягу витрат, проте у 2011 р. їх частка скоротилась до 7,5%.

Особливої актуальності ця проблема набуває в період реконструкції та модернізації економіки, які необхідно провести для забезпечення сталого розвитку нашої держави.

До галузевих пріоритетів програм модернізації були віднесені³:

- енергетика, підвищення енергоефективності та енергозабезпечення, оскільки показник енергоємності ВВП України є одним з найвищих у світі (в 2,5 рази вище за середній рівень енергоємності ВВП у розвинутих країнах);

- машинобудування, частка якого в загальній структурі промисловості України до 2015 р. має зрости до 20%;

- агропромисловий комплекс;

- розвиток інфраструктури та житлове будівництво;

- медицина та інформація.

Розвиток запланованих пріоритетних напрямів економіки потребує фінансової підтримки з боку держави, суб'єктів господарювання та приватних інвесторів, особливо іноземних. Міністерством економіки разом з центральними та місцевими органами виконавчої влади підготовлено перелік інвестиційних проектів інноваційного характеру для започаткування їх реалізації з 2011 р. До переліку включено 163 проекти інноваційного характеру на суму 368 млрд. грн. Галузева структура інвестиційних проектів за рівнем фінансування має такий вигляд:

- більше 50% від загальної вартості припадає на проекти розвитку паливно-енергетичного комплексу, зокрема електроенергетику — модернізацію ТЕС, будівництво нових атомних енергоблоків, використання альтернативних джерел енергії та розвиток електромереж; реконструкцію нафто— та газотранспортних систем;

- 16% — проекти з розвитку інфраструктури — будівництво та реконструкція автодоріг загальнодержавного значення, зокрема в межах міжнародних транспортних коридорів, морських портів, міжнародних аеропортів та вокзалів, розвиток залізниці, створення інфраструктурних об'єктів за програмою «Євро-2012», а також модернізація об'єктів житлово-комунального господарства, житлового будівництва, поліпшення стану водних об'єктів та систем водопостачання;

- понад 12% — проекти для розвитку металургії, хімічної промисловості, вугледобування, видобування нафти і газу;

- 9% — національні проекти соціальної спрямованості, а саме: «Якісна вода», «Відкритий світ», «Олімпійська надія-2022» та «Нове життя»;

- лише 5 % — проекти з розвитку машинобудування;

- 4,7% — національні проекти з житлового будівництва та комунального господарства («Доступне житло» і «Чисте місто»);

- близько 3% — національні проекти, які передбачають створення нових та модернізацію діючих потужностей з виробництва, переробки та зберігання сільськогосподарської продукції, оновлення парку сільськогосподарської техніки, будівництва тваринницьких комплексів, збільшення експортного потенціалу й підвищення конкурентоспроможності галузі тощо.

Як бачимо, вагоме місце за рівнем фінансування посідає промисловість. Проте, для промисловості України характерний високий ступінь зносу основних виробничих фондів у всіх капіталоемних галузях (на підприємствах енергетики, металургії, машинобудування, транспорту — 80–90%, неефективна структура промисловості (збільшення частки добувної промисловості з 8,4% у 2009 р. до 11,0% у 2011 р., виробництва та розподілення електроенергії газу та води — відповідно з 22,4% до 22,7%, низькі темпи зростання питомої ваги машинобудування, відповідно з 10,6% до 11,6%)^{4,5}. Це свідчить про переважання низькотехнологічних виробництв в економіці країни. Тому, в першу чергу, необхідно нарощувати технологічний рівень і не розвивати одночасно всі капіталоемні галузі, де ступінь зносу основних виробничих фондів надзвичайно високий.

В Україні з метою реструктуризації економіки і закріплення позитивних тенденцій економічного та соціального розвитку розроблена Стратегія «Україна 2020: стратегія національної модернізації», в якій визначені сильні та слабкі сторони української економіки, сприятливі можливості та загрози для економічного прориву⁶.

Проте в Стратегії визначено лише загальні напрями розвитку трудового потенціалу, зокрема одним із завдань є підтримка досягнутого рівня зайнятості населення та сприяння розширенню сфери застосування праці економічно активного населення.

У цьому документі відсутня конкретизація тактики створення нових робочих місць:

- 1) де створювати — у яких регіонах та в яких галузях;

- 2) яким чином створювати — джерела інвестицій;

⁴ Статистичний щорічник України за 2009 рік, Київ, ДП «Інформаційно-аналітичне агентство», 2010. — С. 108.

⁵ Статистичний щорічник України за 2011 рік, Київ, ТОВ «Август Трейд», 2012. — С. 106.

⁶ Україна 2020. Стратегія національної модернізації. 2011. Електронний ресурс // Режим доступу: www.kmu.gov.ua/control/publish.

3) для чого створювати — під які потреби (в тому числі у професійному розрізі);

4) якими мають бути якісні параметри створюваних робочих місць (кваліфікаційний рівень, заробітна платня, умови праці) та багато іншого.

Це не лише не вирішує проблеми продуктивної зайнятості, а й містить у собі потенційну загрозу розширення маргінальної зайнятості — зайнятості на неконкурентоспроможних робочих місцях з незадовільними умовами та низькою продуктивністю праці, що не забезпечує доходів навіть на рівні прожиткового мінімуму, тому постає необхідність ввести додатковий розділ щодо забезпечення зайнятості населення шляхом створення нових робочих місць в галузях економіки та регіонах України.

На сьогоднішній день в країнах з ринковою економікою державна економічна політика орієнтується на вирівнювання регіональної економічної диференціації, тобто перевага надається крім галузевого розподілу фінансів ще й регіональному, оскільки він вважається більш ефективним.

Так у Фінляндії, наприклад, держава надає необхідну підтримку іноземним інвесторам, які планують здійснювати діяльність в економічно менш розвинутих регіонах. У Франції кожен регіон укладає з державою планові контракти, які залучають обидві сторони до певної програми інвестицій та вносяться як пріоритетний напрям фінансування в національний план держави, спрямовуючи додаткові кошти у найбільш проблемні регіони. Така політика здійснюється у вигляді реструктуризації економіки регіонів шляхом сприяння поліпшенню регіо-

нальної інфраструктури і створенню робочих місць у пріоритетних галузях за допомогою інвестиційних грантів⁷.

В Україні розподіл прямих іноземних інвестицій та інвестицій в основний капітал в регіональному розрізі не сприяє рівномірному соціально-економічному розвитку регіонів (рис. 1). До дев'яти регіонів: Дніпропетровської, Харківської, Донецької, Київської, Львівської, Одеської, Запорізької областей, Автономної Республіки Крим та до міста Київ надходило більше всього інвестицій у 2011 р. — 89,6%, у 2010 р. — 89,3% проти 68,2% у 2009 р. від рівня усіх залучених прямих іноземних інвестицій. Це саме ті регіони, які на сьогодні вже є економічно розвинутими та найпривабливими для іноземних інвесторів. Проте до чотирьох регіонів (Тернопільської, Кіровоградської, Чернігівської та Чернівецької областей) надходило у 2011 р. всього 0,5%, в 2010 р. — 0,6% та 2009 р. — 0,7% прямих іноземних інвестицій, тобто спостерігається тенденція до скорочення інвестицій. Така ситуація не сприяє рівномірному соціально-економічному розвитку регіонів, що посилює подальше збільшення розриву у їх розвитку і нерівномірному розвитку сфери прикладання праці.

З метою виявлення причин перешкоджання становленню інноваційної моделі розвитку економіки та вирішення проблем регіональної економічної диференціації НДІ праці і зайнятості населення у 2012 р. проведено наукове дослідження (за методом вибіркового обстеження 336 підприємств, установ, організацій та 27 регіональних органів державного управління).

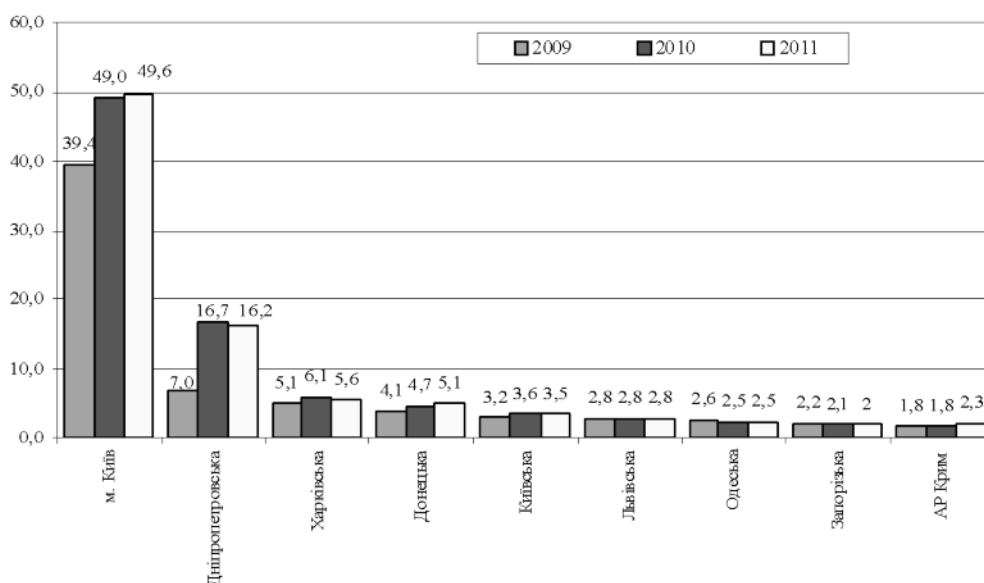

Рис. 1. Розподіл прямих іноземних інвестицій за основними регіонами України у 2009–2011 рр., %

⁷ Державна інвестиційна політика: досвід зарубіжних країн. — [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://drozdenko.at.ua/load/0-0-0-321-20>.

Таблиця 1

**Створення робочих місць всього по Україні за видами інноваційної діяльності у 2010–2012 рр.
(за даними обстежень 336 підприємств)**

Всього по Україні	2010 факт	2011 факт	2012 очікуване
Створення робочих місць, одиниць	10078	11000	9603
у тому числі за видами інноваційної діяльності, %			
продуктова	59,3	64,6	65,5
технологічна	22,0	17,8	20,0
ринкова	2,7	2,5	2,8
організаційна	16,0	15,1	11,6

Для цього були розроблені дві анкети: анкета №1 «Формування система робочих місць в пріоритетних галузях економіки з урахуванням інвестиційної політики до 2015 р.» та анкета №2 «Формування системи робочих місць на конкретному підприємстві з урахуванням інвестиційної політики до 2015 р.».

Оцінка впливу інвестиційної діяльності на формування робочих місць на обстежуваних підприємствах здійснювалось за системою показників, а саме:

- коефіцієнт оновлення системи робочих місць (КОСРМ) – відношення кількості створених протягом року робочих місць до середньорічної чисельності штатних працівників;
- частка високопродуктивних робочих місць в загальній кількості створених робочих місць (ВПРМ);
- частка робочих місць, створених в процесі освоєння інвестицій (СВПОІ);
- інноваційна діяльність (ІД);
- бальна оцінка кваліфікаційного рівня працівників, потрібних для заміщення створених робочих місць (КР).

Результати дослідження показали, що динаміка масштабів створення робочих місць та вплив інвестиційної діяльності на їх якісні характеристики протягом 2010–2012 рр. стабільно не достатні. Так, за загальними даними за всіма обстеженими підприємствами, коефіцієнт оновлення системи робочих місць (КОСРМ) зріс з 4,75% у 2010 р. до 5,17% у 2011 р. і скорочується до 4,55% у 2012 р. Частка високопродуктивних робочих місць в загальній кількості створених робочих місць (ВПРМ) постійно зростає, але невисокими темпами: з 44,4% у 2010 р. до 49,2% у 2011 р. і 50,0% у 2012 р.

Позитивна, але невисока динаміка властива і показнику частки робочих місць, створених в процесі освоєння інвестицій (СВПОІ): з 25,5% у 2010 р. він зріс до 25,8% у 2011 р. і до 32,7% в 2012 р.

Процес створення робочих місць відслідковувався за видами інноваційної діяльності, які були поділені на 4 групи (табл. 1):

- продуктову (розширення масштабів виробництва нових товарів або послуг, які орієнтуються на попит, що формується);

- технологічну (впровадження нових технологічних процесів);
- ринкову;
- організаційну (вдосконалення організаційних структур управління підприємством).

Щодо розподілу кількості робочих місць, створених в процесі інноваційної діяльності за різними напрямками інновацій, то найпоширенішою серед обстежених підприємств є продуктова інновація. Наприклад, майже 59,3% обстежених підприємств в цілому по Україні у 2010 р. створили робочі місця за рахунок продуктової інновації. При цьому питома вага продуктової інновації в 2011 р. зросла до 64,6%, а в 2012 р. до 65,5%.

Майже кожне п'яте робоче місце (22,0%) обстежених підприємств в цілому по Україні створено за рахунок технологічних інновацій. Проте ця тенденція має властивість скорочуватися і в 2011 р. становила всього 17,8%.

Щодо організаційного виду інновації, то в цілому по Україні в 2011 р. він становив 15,1% і його питома вага має тенденцію до зниження і в 2012 р. становила 11,6% проти 16,0% в 2010 р.

Щодо ринкової інновації, то питома вага її незначна (у 2011 р. – 2,5% і зросла до 2,8% в 2012 р.).

Як показав аналіз дослідження, майже повністю відсутня залежність між часткою робочих місць, що створюються в процесі освоєння інвестицій й освітньо-кваліфікаційним рівнем працівників, які заміщують створені робочі місця.

Проведене дослідження дозволило з'ясувати в чому причина недостатньої підтримки інвестиційної діяльності в регіонах.

Були виділені об'єктивні та суб'єктивні причини гальмування цих процесів. Об'єктивною причиною є відсутність державної підтримки впровадженню інновацій та високих технологій, зокрема не визначені пріоритетні галузі за регіонами для сприяння інноваційній діяльності, відсутність програми інноваційного розвитку підприємств на середньо та довгострокову перспективу. Суб'єктивною причиною можна вважати неохочість керівників підприємств до впровадження інноваційних проектів.

Більшість регіонів (23) вагомим чинником вважають державне регулювання та сприяння інноваційній діяльності ніж модель поведінки підприємств.

На відсутність програм інноваційного розвитку підприємств на середню та довгострокову перспективу, як на головну причину низького інвестиційного розвитку, вказали 16 регіонів.

Серед перешкод становленню інноваційної моделі розвитку 9 областей відмітили несхильність керівників підприємств до впровадження інноваційних проектів, що, в першу чергу, пов'язано з недостатнім рівнем розвитку регіональних інноваційних програм.

На відсутність визначення пріоритетних для сприяння інноваційній діяльності галузей за регіонами вказало 7 регіонів.

Серед інших причин недостатньої підтримки інноваційної діяльності близько половини регіонів (13) виділили фінансово-економічні та організаційно-правові фактори.

Проведене дослідження інвестиційної діяльності та формування нових робочих місць на підприємствах усіх регіонів України дозволяє зробити висновки, що формування системи робочих місць на перспективу доцільно здійснювати з урахуванням регіонального економічного розвитку. Кожна область створює значний простір для впровадження інвестицій, як основи розвитку регіону.

Для визначення пріоритетів інвестиційної регіональної політики та політики зайнятості усі регіони були поділені на п'ять груп.

Перша група — області, де створений інвестиційний потенціал для забезпечення високої питомої ваги робочих місць, що створюються в процесі освоєння інвестицій, використовується рівномірною як для поліпшення структури робочих місць, так і для зростання чисельності зайнятих.

Друга група — області, де створений інвестиційний потенціал використовується більше для поліпшення структури створення робочих місць і менше — для зростання чисельності зайнятих.

Третя група — області, де інвестиційний потенціал досягає значних показників щодо впливу на структуру робочих місць і масштаби зайнятості тільки за умови покращення загальних макроекономічних умов діяльності підприємств завдяки збільшенню доступності позикових засобів та оптимізації фінансової політики уряду.

Четверта група — області, де помірний інвестиційний потенціал дозволяє підтримувати порівняно високі темпи зростання чисельності зайнятих — екстенсивний тип розширення зайнятості.

П'ята група — області, де інвестиційна політика в короткостроковому періоді недоступна для відтворення робочих місць, яка вимагає активізації процесів реструктуризації підприємств, що в по-

дальшому дозволить розширити сферу зайнятості.

На основі анкетних досліджень нами були визначені пріоритетні галузі економіки регіону (економічна спеціалізація) на середньостроковий та довгостроковий період.

До I групи відносяться підприємства АР Крим, Волинська, Закарпатська, Полтавська, Харківська області.

Так, наприклад, АР Крим для впровадження інноваційної моделі розвитку на середньострокову перспективу планує реформування санаторно-курортного та туристичного секторів економіки.

На довгострокову перспективу на шляху поліпшення інвестиційного клімату і ефективної реалізації економічного потенціалу у АР Крим передбачена модернізація промисловості та сільського господарства, реформування санаторно-курортної галузі, формування безпечного екологічного середовища тощо.

Розвиток економічного комплексу Волинської області передбачає наближення до інноваційної моделі за даними регіональної адміністрації (на середньострокову перспективу — технологічне оновлення та підвищення конкурентоспроможності вітчизняного виробництва, переорієнтацію підприємств на внутрішній ринок, імпортозаміщення сировини та комплектуючих; посилення інвестиційної привабливості регіону; розбудова транспортної інфраструктури; упровадження ресурсо- і енергозберігаючих технологій).

У довгостроковій перспективі інноваційна модель розвитку економіки регіону передбачає розвиток високотехнологічного агропромислового виробництва шляхом впровадження біологічного землеробства на основі використання місцевих сировинних ресурсів; створення ефективної системи охорони навколишнього природного середовища: зменшення забруднення водних об'єктів від скидання забруднюючих речовин та поліпшення якості питної води, розвиток туристично-рекреаційного комплексу. Така орієнтація структурних змін економіки регіону створює сприятливі умови для формування і розвитку людського потенціалу та передумови високої соціально-економічної ефективності зайнятості та позитивних зрушень в структурі попиту підприємств на працю.

До II групи відносяться підприємства Луганської області та м. Київ.

У Луганській області пріоритети економічного розвитку на середньострокову перспективу передбачають виконання ролі локомотива економічного розвитку такими видами економічної діяльності, як агропромисловий комплекс, добувна промисловість (вугілля, газ). В довгостроковій перспективі поштовх до розширення масштабів економічної діяль-

ності й підвищення її ефективності очікується отримати завдяки запровадженню заходів і проектів, спрямованих на енергозабезпечення та енергозбереження. Також вагомим чинником поліпшення соціально-економічного становища регіону має стати розвиток транспорту і зв'язку.

До III групи відносяться підприємства Львівської, Тернопільської, Хмельницької, Черкаської областей.

Для Львівської області до пріоритетних видів економічної діяльності віднесені на середньострокову перспективу такі галузі як машинобудування, діяльність транспорту і зв'язку, будівництво, а на довгострокову — машинобудування, сільське господарство і переробна промисловість.

Економічна спеціалізація Хмельницької області передбачає, в середньостроковій перспективі позитивні зміни в виробництві продуктів харчування, сільськогосподарської продукції, розвиток будівельної індустрії; створення умов для розвитку інфраструктури та модернізація промисловості шляхом технологічного оновлення, підвищення енергоефективності. В довгостроковій перспективі очікуються розвиток малого бізнесу як елемента структурної перебудови економіки; раціональне використання природно-ресурсного та туристично-рекреаційного потенціалу; розвиток курортів і туризму.

До IV групи відносяться підприємства Миколаївської, Херсонської, Кіровоградської, Запорізької, Донецької областей.

Економічний розвиток Кіровоградської області ґрунтується, за планами на середньострокову перспективу, на впровадженні ресурсозберігаючих, енергозберігаючих технологій (промисловість, агропромисловий комплекс, житлово-комунальне господарство), а на довгострокову — на впровадженні новітніх технологій у галузі промисловості та сільського господарства.

Запорізька область до пріоритетних напрямів розвитку господарського комплексу на середньострокову перспективу відносить модернізацію та технічне переоснащення підприємств металургії, енергетики, машинобудування та хімічного комплексу.

На довгострокову перспективу, здебільшого, промислові пріоритети економічного розвитку регіонального господарського комплексу доповнюватимуться розвитком високотехнологічного та наукоємного агропромислового виробничого комплексу та жирової промисловості.

Плани щодо галузевих пріоритетів економічного розвитку Херсонської області передбачають на середньострокову перспективу визначальний внесок в підвищення соціально-економічного ефекту зайнятості в регіоні таких видів економічної діяльності, як сільське господарство, діяльність готелів і ресто-

ранів, а на довгострокову перспективу — суднобудування і машинобудування, добувна промисловість та туризм

До V групи відносяться підприємства Рівненської, Київської, Івано-Франківської, Дніпропетровської областей.

У Київській області регіональні пріоритети на середньострокову перспективу передбачають випереджальні темпи розвитку таких видів економічної діяльності як агропромисловий комплекс і туристична діяльність. В довгостроковій перспективі основу розвитку регіонального господарського комплексу складатимуть харчова промисловість, туризм. Формуванню такого попиту сприятиме, за планами регіональної влади: перепрофілювання виробництва в агропромислому комплексі, технічне переозброєння і модернізація устаткування в переробній промисловості, розширення джерел фінансування досліджень і розробок, за рахунок використання потенціалу сучасних прогресивних форм організації взаємодії приватних і державних, виробничих і наукових установ.

Для Дніпропетровської області, в середньостроковій перспективі, розширення сфери прикладання праці в процесі наближення до інноваційної моделі розвитку економіки пов'язується з такими видами економічної діяльності, як торгівля, ремонт автомобілів, побутових виробів, діяльність готелів та ресторанів лише за умови перевищення обсягів створення робочих місць над обсягами їх ліквідації. Така галузева структура попиту на робочу силу не відповідає ані принципам інноваційного розвитку, ані завданням поліпшення добробуту населення регіону. На довгострокову перспективу випереджальні темпи розвитку в процесі наближення регіону до інноваційної моделі розвитку очікуються щодо таких видів економічної діяльності як промисловість, сільське господарство, будівництво та туризм.

Регіональні програми розвитку економіки Івано-Франківської області передбачають, що на середньострокову перспективу пріоритетними напрямами розвитку економіки стануть біологічне землеробство та переробка екологічно чистих продуктів; зменшення рівня забруднення атмосферного повітря, водних екосистем, ґрунтів, запобігання зсувним процесам.

На довгострокову перспективу, які передбачають, зокрема, що поштовх до розвитку даватимуть нові та відновлювальні системи джерела енергії, новітні енергозберігаючі технології; застосування нанотехнологій і наноматеріалів для енергоефективних джерел енергії та накопичувачів електричної енергії. Такий характер господарювання створює передумови для значного поліпшення якісних характеристик попиту підприємств на робочу силу та нарощування частки високооплачуваних робочих місць і

вакантних посад у складі такого попиту. Інвестиційна регіональна політика цієї області направлена на створення нових робочих місць за такими видами економічної діяльності, які вимагають активної реструктуризації підприємств, а це можливо в довгостроковій перспективі.

Висновки. Аналіз напрямів формування робочих місць за галузями економіки на середньо— та довгостроковий періоди дозволяє зробити такі висновки.

1. Пріоритетними галузями, які визначаються обсягами залучення інвестицій, на середньостроковий період стануть:

➤ для приватних інвестицій — галузі із великим вже накопиченим виробничим потенціалом, зокрема переробні галузі, будівництво;

➤ для державних інвестицій — такі сфери економічної діяльності, як установи дозвілля і культури, торгівлі;

➤ на довгостроковий період доцільна активна інвестиційно-інноваційна політика у напрямі структурних зрушень на користь високотехнологічних виробництв, енергоефективних технологій, розвитку імпортозаміщення тощо. Проте, економіка України до цього зараз не готова. Тому в перспективний період економіка буде розвиватися за старою моделлю із переважно сировинним середньо і низько технологічним експортом на тлі низької інноваційної активності з практично вичерпаними традиційними джерелами інвестування. Це характерно для діяльності транспорту і зв'язку, виробництва електро-

енергії, сільського господарства і машинобудування тощо.

2. Серед пріоритетних галузей економіки регіонів, за даними анкетного обстеження, найбільша питома вага у середньо— і довгостроковій періоди припадає на машинобудування (це визначило 16 регіонів).

На сьогодні частка інвестицій в Україні на розвиток машинобудування залишається низькою (лише 5% у запропонованих інвестиційних проєктах та обсягах їх фінансування з 2011 р.). Тому доцільно переглянути ці інвестиційні проєкти і довести фінансування на проєкти з розвитку машинобудування до 20% питомої ваги в структурі промисловості.

3. Існуюча модель розвитку економіки в регіонах України за рахунок інвестиційної діяльності на сьогодні не дозволяє вирішувати проблему створення сучасних високопродуктивних робочих місць, проте дає змогу розширити сферу прикладання праці та зменшити безробіття.

4. Актуалізація питань відтворення виробничого потенціалу промисловості вимагає переосмислення державної політики в забезпеченні цього процесу. Необхідність переходу на інноваційну стадію розвитку вітчизняного виробництва вимагає формування системи високопродуктивних робочих місць і висококваліфікованого кадрового потенціалу, які повинні виконувати провідну роль у процесі піднесення інноваційної сфери економіки.